

KIRKENS VÆSENTLIGE PROBLEMER

I BEGYNDELSEN AF 21. ÅRHUNDREDE

INDLEDNING:

Hvis Kirken skal reformeres, er det nødvendigt at pege på dens problemer og kalde en spade for en spade. Det er delikat at tale om Kirkens problematiske situation, idet mange vil reagere negativt, fordi de ikke tør se sandheden i øjnene og de måske føler sig truet i deres tro. Mit bedste svar på denne helt forståelige problematik er henvisning til Bibelens fremstilling af Guds folk både i Det gamle Testamente og Det nye Testamente. For hvilket billede får vi ikke her af Guds folk? At den konstant i over tusind år før Chr. har svigtet sin Gud. Det hører altså med til vor kristne tro, at vi ser os selv som Guds folk og Kirke med Guds øjne. Det kan vi tillade os, fordi Gud både er retfærdig, sandfærdig og kærlig. Ser vi realistisk og med ydmyghed på vores situation som Kirke, har Gud mulighed for selv at gribe ind og rette op på tingene. I GT opstod et begreb: 'den lille rest'. Gud sørgede altid for, at der var nogle tilbage, der var trofaste overfor ham, så han kunne begynde forfra. Johannes Døbers forældre og Simeon og Anne, som mødte Jesusbarnet i templet, da han blev fremstillet, var eksempler på den 'lille rest'.

Det er karakteristisk for NT, at de første kristne, ikke mindst apostlene, fremstilles ærligt med alle deres fejl og begrænsninger. Det i sig selv er et guddommeligt budskab, nemlig at Gud kalder os syndige og ufuldkomne mennesker til at blive nye mennesker; men det sker ikke blot, fordi vi kommer til tro. Det er en proces, som Helligånden må gennemføre i enhver, indtil vi gennemtrænges af Jesu Ånd. Det gælder også Kirken, som vi er lemmer på. Kirken er altså på trods af dens identitet som Kristi legeme også meget ufuldkommen og i risiko for at blive alt for menneskelig. Kirkehistorien taler sit utvetydige sprog. Og Kirkens splittelse er beviset. Derfor bad Jesus som den sidste bøn, Faderen bevare os i enhed med hinanden, så "verden må tro på evangeliet" (jfr. Joh. 17). Der ville ikke være nogen grund til at bede denne bøn, hvis ikke Jesus havde forudset vores splittelse. Allerede inden hans lidelse var apostlene splittet i spørgsmålet om, hvem der skulle sidde på Jesu højre og venstre hånd (Mk 10,35-45). Denne konflikt viser med al tydelig Kirkens egen problematik ned gennem tiderne. Vi som kristne tænker dybest set som mennesker og ikke som Jesus. Derfor skal Kirken konstant spørge sig selv: Er vi i vores relation til hinanden et spejlbillede af Den hellige Treenighed – bare nogenlunde, eller det modsatte?

Denne situation er baggrunden for det oldkirkelige princip: *Ecclesia semper reformanda est!* (Kirken skal altid reformeres). Jeg har på fornemmelsen, at enten er dette princip ukendt for os kristne i dag eller også tolker vi det overført, som et "fromt" udsagn, der er smukt men ikke har virkelig betydning.

Når jeg i denne forbindelse taler om, at Kirken skal reformeres, må jeg præcisere det. Det drejer sig kun om den latinske Kirke, som vi ofte forbinder med hele den katolske Kirke. Den fejltagelse begik man også i begyndelsen på 2. vatikankoncil.

De områder, jeg nu vil nævne, er alle områder, jeg personligt har beskæftiget mig med i mine godt 60 år som præst. Igennem alle disse år har jeg konstant reflekteret over mine pastorale erfaringer i lyset af Bibelen, som mange vil kunne bekræfte. Rækkefølgen er ikke nødvendigvis systematisk og logisk.

1. DEN KRISTNE INITIATION OG TROEN:

Kirkens aktuelle praksis er: barnedåb, 1. kommunion og firmelse. Denne rækkefølge er teologisk problematisk. I Kirkens nye ritual for 'de kristne initiationsritualer', der skal bruges ved voksendåb og dåb af børn i skolealderen, er rækkefølgen: dåb, firmelse og 1. kommunion. Og disse tre initiationssakramenter skal meddeles i denne rækkefølge og under samme gudstjeneste. Det er altså Kirkens lære på det punkt. Vores aktuelle praksis med at bytte om på firmelse og 1. kommunion og adskille dem med op til 8 og 15 år må betegnes som virkelig problematisk. Hvorfor? Af pastoralteologiske grunde er firmelsen ligesom dåben forudsætningen for at modtage eukaristien. De mange år mellem dåb og de to sakramente må også have nogle negative pastoralteologiske konsekvenser. Det skyldes sikkert pave Pius X's (begyndelsen af 1900-tallet) ønske om at børn så tidligt som muligt skulle modtage Kristus i kommunionen, at man byttede om på rækkefølgen af firmelse og kommunion. Man 'glemte' firmelsen, ganske enkelt fordi ingen rigtig forstod værdien af dette sakramente. Der findes stadig ikke en sund og dyb teologi om dette sakramente: Hvad er egentlig firmelsens sakramente? Hvori skiller dåb og firmelse sig fra hinanden, hvad meddelelsen af Helligånden angår? Modtager man ikke Helligånden i dåben? Er der brug for firmelse? Jeg har en begrundet mistanke om, at firmelsen var en undtagelse i 15-hundredes tallets store verdensmission, da det primært var præster, der var missionærer. Den dag i dag er firmelsen ikke en selvfølge i Latinamerika (jeg håber virkelig, at jeg tager fejl!).

Men til det samlede billede af den kristne initiation af vore børn hører også den manglende tro. Det er en teologisk sandhed, at troen er en forudsætning for ikke blot en værdig modtagelse af sakramenterne, men også en frugtbar modtagelse. Sakramenterne i sig selv giver normalt ikke troens gave, men udvikler den. Hvad er da tro? Et bevidst personligt forhold til Gud. Barnedåben er undtagelsen på grund af et spædbarns endnu ikke udviklede bevidsthed.

Enhver der underviser børn til kommunion og firmelse kan bevidne, at der er to grupper: De børn og unge, som er interesseret og til en vis grad allerede kender Gud, og de børn, som undervisningen overhovedet ikke siger noget. De skal blot modtage disse sakramenter, fordi familien ønsker det. Pastoral set burde de ikke modtage sakramenterne, hvis ikke de blot har en smule personlig tro og motivation. Er det ikke misbrug af et sakramente, bare at modtage det, uden at det siger en noget?

Vi må altså spørge, hvad grunden er til den "manglende" tro. Jeg tror, at pave Johannes Paul II har sat fingeren på det ømme punkt, når han taler om, at Kirken har brug for 'ny-evangelisering'. Evangelisering er den fase, hvor troen bliver til. Den er iflg. ovennævnte nye ritual en subjektiv proces, som Gud alene kan tilrettelægge. Man kan altså ikke pædagogisk give troen til nogen ved hjælp af kurser og undervisningsmateriale. Således vil børn, der (endnu) ikke tror, ikke kunne komme til tro i kraft af en god undervisning. Evangelisering er ikke katekese, siger ritualen. Dette er en teologisk sandhed, som vi mere eller mindre ignorerer.

Det vi kan gøre, og især børnenes forældre, er at vidne om troen og med almindelige ord fortælle om Gud og leve et trosliv. Derfor kunne pave Paul VI sige, at forældrene er deres børns første evangelister, nemlig ved at skabe et tros- og kærlighedsmiljø i familien, som Gud kan bruge til få kontakt med barnet.

Troen eller manglen på personlig tro er og bliver Kirkens hovedproblem i dag. Man kunne i dette perspektiv derfor også spørge: hvor mange kristne forældre har selv et personligt gudsforhold. Måske er der kun tale om kultur og tradition.

Vores manglende opfattelse af tro som et personligt forhold til Gud er derfor Kirkens hovedproblem og årsagen til mange af de andre pastorale problemer som meddelelsen af de tre første sakramenter.

En af konsekvenserne af denne pastorale situation omkring initiationssakramenterne er, som alle ved, at vore unge forlader Kirken eller bliver passive. Mit egentlige problem i denne forbindelse er, hvorfor man ikke åbent taler om denne situation. Det handler ikke primært om en bedre undervisning og pædagogik, men om evangelisering og ægte vidnesbyrd fra de voksnes side.

2. EUKARISTIEN:

Ingen vil bestride, at eukaristien, messen, er centrum i vores og Kirkens liv. Men netop messen er i vor tid blevet et stridsspørgsmål. Den samler ikke de troende, men splitter dem. Handler det om den liturgiske reform efter konciliet? Nej, ikke primært. Det handler om vores forståelse af eukaristien, som selv efter reformen ikke har ændret sig væsentligt. Pave Benedikt / J. Ratzinger har skrevet en tankevækkende bog om 'Liturgiens Ånd'. For de fleste menneskers vedkommende er det ritualet, der er blevet ændret, men ikke den dybe forståelse af eukaristien. Det virker i alt for mange tilfælde, som om de troende stadig kun overværer messen og ikke åndeligt deltager i den. Man kan opleve det på måden, de er aktive under messen: Svarene, kroppens holdninger osv. Det er for de flestes vedkommende "præsten, der fejrer messen" og de troende er tilstede. F.eks. siger præsten under selve de eukaristiske bønner altid 'Vi' og ikke 'jeg', dvs. han taler på menighedens vegne og ikke på egne vegne. Det skal kunne mærkes! Selve det højtidelige ord Amen bliver ikke altid udtalt tydeligt og med overbevisning. Og skal man knæle eller stå under selve den eukaristiske bøn? Det kan folk ikke finde ud af. Salmebogen gør det ikke lettere, når der står STÅ/KNÆLE. Det er en indbydelse til folk at gøre, hvad de selv synes er rigtigt. Fællesskabet i messen er ophævet.

Hvordan skal man modtage kommunionen? På knæ eller stående? I munden eller i hånden? Under begge skikkelser: brødets og vinens? Hvad det sidste angår, må vi tage Jesu ord alvorligt: "Tag og drik alle deraf".

Hvordan fungerer ordets tjeneste i praksis? Lektorerne, inkl. præsten, taler ofte uforståeligt (jeg tænker ikke her på udlændinge). Det er en særlig genre at læse Guds ord op. Men det er jo helt nyt i liturgiens historie, at teksterne skal forstås. De var jo på latin og kunne i givet fald synges på urgamle gregorianske melodier. Men nu er Ordets gudstjeneste totalt reformeret, men denne reform kræver, at vi udvikler en ny måde at fremføre Guds ord på, som de færreste har forstand på. Det er ikke nok at lade en kompetent skuespiller lære os det, for teatergenren er ikke en liturgisk genre. I denne forbindelse må vi også forholde os mere kritisk til højtalerssystemet, der ofte slet ikke fungerer tilfredsstillende.

Et liturgisk og bibelsk nøgleord er 'fællesskab', på græsk: 'koinonia' og latin 'communio' (jfr. kommunion). Liturgien skal fremstå som et fællesskab mellem os, som er samlet på dette sted, og de himmelske beboere. Grænsen mellem himmel og jord er ophævet. Det er ånden i liturgien. Vi skal altså være os bevidst, at hele Guds folk, der er tilstede under messen, i fællesskab deltager i det himmelske måltid. Messen er et festmåltid, hvor vi af Kristus er de indbudte gæster.

3. ÆGTESKABET

Som mangeårig medlem af den kirkelige domstol og rådgiver for mange mennesker er jeg kommet til den overbevisning, at vores almindelige forståelse af ægteskabet, dvs. af familien, i mange tilfælde ikke svarer til pave Johannes Paul II's 'kroppens teologi', som er hans teologiske

nytænkning af ægteskabet. Hvor mange har hørt om denne teologi? Hvor mange har forstået, hvad den går ud på?

Der er et væsentligt punkt, som stort set aldrig berøres i ægteskabsundervisningen: Det kristne ægteskab er et sakramente. Men hvad vil det sige? Kort fortalt: Kristus har gjort forholdet mellem mand og kvinde til et afbillede af sit forhold til Kirken, ja mere end det, til en grundcelle i Kirken. Kirken er bygget op af celler, hvor den kristne familie er den primære. Med henvisning til det bibelske og oldkirkelige sprogbrug kan man tale om 'huskirker'. Når vi også på det overnaturlige område tænker "biologisk", kan vi forstå, at hvis Kirkens grundceller er svage, ikke fungerer eller er døde, ja så påvirker det Kirkes legeme negativt. Det er nok også en hovedårsag til Kirkens svækkede situation.

Det, der grundlæggende mangler, er Bibelens forståelse af den rigtige form for kærlighed mellem ægtefællerne og dermed også børnene. Jeg er ikke sikker på, at man tør pege på denne grundlæggende vanskelighed. En af grundene må være, at man isolerer de enkelte familie og ikke forstår dem som vitale dele af Kirkens mystiske legeme. Det er det, Paulus taler længe om i 1. Korintherbrev og i brevet til Epheserne.

Det er klart, at en kristen familie kun kan være en levende og frugtbar celle i Kirken (den lokale kirke) i kraft af begge ægtefællers personlige tro og indbyrdes kærlighed. Erfaringen siger desværre, at det almindelige katolske ægteskabssyn er traditionel og kulturbestemt og ikke udsprunget af den kristne tro. Og det gælder, lader det til, overalt i verden. Man kunne forestille sig, at Kirken rundt omkring i de forskellige kulturer blot har antaget det traditionelle syn på familien, og tilpasset det formelt til det kristne, men ikke radikalt korrigeret det i lyset af den kristne åbenbaring.

Det skal også på dette punkt anføres, at mange moderne katolikker (og protestanter) har overtaget det moderne syn på seksualitet og lever som kærestepar, som er radikalt forskellig fra forholdet mellem to ægtefæller, ganske enkelt fordi man ikke ønsker at binde sig til hinanden, når man lever som kærestepar.

Kort og godt, også Kirken har det samme problem som samfundet, nemlig en forkert forståelse af forholdet mellem mand og kvinde.

Afslutningsvis skal under dette afsnit også nævnes problemerne i forbindelse med homoseksuelle ægteskaber, fri sex, abort og kunstig prævention (disse emner er nærmest blevet et tabu).

4. KIRKESYNET.

Vi taler meget om Kirken, men ved vi, hvad det vil sige at være Kirke? Jeg siger ofte, at Kirken har aldrig været mere centraliseret og topstyret end i 2023. Det har selv undret mig, at det er tilfældet efter 2. vaticankoncil, som jo netop skulle indlede en reformproces. Men jeg har i alle årene haft tilstrækkelig indsigt i forholdene bag kulisserne, så jeg kan stå ved denne påstand. Men hvad er det teologiske problem?

Ganske enkelt, at Kirken i sin udvikling er blevet en gigantisk og verdensomspændende ORGANISATION og ikke primært en ORGANISME, et system og ikke noget levende. Det billede NT tegner af Kirken er helt klart et billede af en organisme. Paulus kalder Kirken for et legeme – Kristi legeme. En organisme har, som biologien lærer os, også en struktur: Et ben er ikke en hånd osv. Kirken har en overnaturlig genetik og ikke mindst en sjæl, som er Helligånden. En organisation er altid menneskeskabt og funktionel.

Kirkens katolicitet består ikke i at Kirken har en overbiskop, pave, der har ansvaret for helheden og detaljerne, som det i dag er tilfældet. Det er den organisatoriske model. Katolicitet betyder, at Kirken er for alle folkeslag, men oprettes altid som lokale fællesskaber, lokale kirker, der skal klare sig selv og derfor også grundlæggende er selvstændige. Sådan var Kirken organiseret på apostlenes tid og i oldkirken. Det betød ikke, at de lokale kirker måtte isolere sig, tværtimod var de solidariske og udgjorde også tilsammen en storfamilie med en modermenighed, nemlig kirken, der var "fremmed" i Rom (efter Jerusalem). Sådan beskriver pave Clemens kirken i sit brev til korintherne år 96. Det var også sådan at Peter selv udøvede sit hyrdeembede.

Vi har i de sidste århundreder fokuseret på den universelle Kirke og dens ledelse og ikke på den lokale kirke, som i den kirkeretlige struktur ikke længere lever op til det bibelske syn på en lokal kirke. Den lokale kirke hedder nu et bispedømme, der også på latin (dioecesis) betyder en civil geografisk enhed og ikke et fællesskab, koinonia/communio.

Det er ikke kun et spørgsmål om navne og betegnelser, men om en grundlæggende anden opfattelse af Kirkens væsen. Er den lokale kirke et område eller et lokalt fællesskab af troende?

Jeg må desværre også pege på et helt nye organ: bispekonferencen, som blev indført efter koncilet. I begyndelsen, tror jeg, var der kun tale om en praktisk form for samarbejde, kirkerne imellem. Men nu har dette organ fået noget nær guddommelig status og erstatter formodentlig i praksis den oldkirkelige provinsstruktur, der netop var et fællesskab af de lokale kirker i et område. Den måde bispekonferencen fungerer på (i hvert fald i Skandinavien) er "antisynodal".

Pave Frans har direkte sagt, at Kirken er 'synodal' af væsen. En ganske ny opfattelse, og dog. Det var nemlig sådan, at Kirken fungerede i oldkirken og langt ind i middelalderen. Men det, vi i dag kalder den synodale proces, er ikke en synode. Pointen i en synode er nemlig, at repræsentanter for den lokale kirke, henholdsvis de lokale kirker inkl. kirkefolket mødtes for i fællesskab at lytte til Kristus / Helligånden, hvad kirkens konkrete liv angår. Kristus er jo Kirkens hoved og skal derfor kunne komme til orde. I en synode handler det slet ikke om, hvad jeg eller du mener, men hvad Kirkens herre mener. En bispekonference som sådan repræsenterer ikke de lokale kirker, men kun deres biskopper. Således kommunikerer medlemmerne af en bispekonference hverken med præsterne eller de troende. Vi kender knapt nok deres dagsorden og deres beslutninger. Det er ikke synodalt (jeg taler primært om den skandinaviske bispekonference).

Jeg må endelig også i denne forbindelse nævne, at det er paven, der i dag udnævner biskopperne; men det er en ordning, der formodentlig kun er et par hundrede år gammel. I oldkirken var det hele Guds folk på stedet og i middelalderen var det præsterne ved domkirken, der valgte den nye biskop. Første lidt efter lidt skulle paven godkende valget for at sikre, at de verdslige myndigheder ikke blandede sig i valget, hvilket desværre blev et stort problem i middelalderen. Pavens funktion var altså at sikre, at de kirkeretlige principper blev respekteret. Men nu er det ham selv, der i en hemmelig proces udnævner biskoppen. Man får derfor let det indtryk, at biskoppen er pavens "embedsmand", hvilket koncilet på det skarpeste tog afstand fra.

Resultatet af denne centralisering er, at de lokale medlemmer af Kirken ikke har et virkeligt ansvar for den lokale kirke. Det gælder både gejstligheden og kirkefolket. Det forklarer uden al tvivl, hvorfor langt de fleste lokale kirker ikke er vitale og bærer frugt.

Afslutningsvis skal det understreges, at det, vi kalder den lokale kirke, er hele Guds Kirke på et bestemt sted og i et konkret fællesskab grundlagt på apostlene. Kirken er ikke først og fremmest universal, men lokal, ja pave Johannes Paul sagde endda, at Kirken kommer ud af eukaristien (Ecclesia de Eucharistia). Kirken er substantielt nærværende i hele sin fylde, når de troende fejrer

Herrens nadver. Derfor er det kirkeretlige navn på en kirke: Kirken i f.eks. København – ikke i Danmark.

Kirkens teologiske organisation er, at de lokale kirker udgør et universelt fællesskab, en familie, med en modermenighed. Først var det Jerusalem, nu er det Rom, men det er ikke primært Peter eller paven, men selve modermenigheden. Pave Clemens udtrykte det således i sit berømte brev til kirken i Korinth: *"Kirken, der er fremmed i Rom hilser kirken, der er fremmed i Korinth"*, og han nævner ikke med et ord sig selv.

Endelig har Kirken, de lokale kirker, også brug for at nytænke den lokale opbygning: Skal kirken deles op i sognemenigheder? Hvis ja, hvordan kan de troende og gejstligheden bevare et effektivt fællesskab i den lokale kirke? Det er på en gang både et praktisk og pastoralteologisk problem. Løsningen kunne måske være det bibelske begreb: huskirke, som kunne være små fællesskaber på 20-50 medlemmer, svarende til 'ordenshuse'. Lukas antyder en sådan model i AG, men også Paulus omtaler dem i sine breve.

Det fører mig til det næste store problem: Gejstligheden.

5. GEJSTLIGHEDEN

1) HVAD ER EN PRÆST?

Hvem vil i dag nægte, at gejstligheden har et problem? Der er en større og større mangel på præster. Hvis ikke vi i Danmark kunne "importere" præster fra udlandet, måtte vi lukke mange flere menigheder, end vi allerede har gjort. Undersøger man lidt nøjere teologien om præstedømmet, opdager man, at den er meget mangelfuld. Selve 2. vaticankoncil nåede ikke frem til at fremstille en tilfredsstillende teologi om dette embede. Efterfølgende læremæssige og teologiske tekster har ikke løst problemet. Et karakteristisk træk ved teologien er, at den isolerer præsteembedet og fokuserer på embedet alene. Eller sagt anderledes: præsteembedet forstås ikke i relation til kirken, men er et emne i sig selv. Det oldgamle problem om forholdet mellem biskop og præst har heller ikke fundet en teologisk løsning. Og hvad med det permanente diakonat? Hvor skal det være i det aktuelle embedssystem? Man har lavet div. undersøgelser, som meget ofte fører til den konklusion, at der ikke er rigtig plads for diakoner i det pastorale system. Da muligheden for at indføre permanente diakoner opstod, var jeg en af de meget få præster i vort bispedømme, der helt klart af teologiske grunde gik ind for at indføre permanente diakoner. Det blev drøftet mange gange i vore diverse organer, men konklusionerne var altid, at der ikke er brug for permanente diakoner, for nu skulle lægfolkene på banen, var argumentationen. Også dette viser, at vores teologiske forståelse af embedet halter bagud.

Vi plejer at sige, at det er katolsk lære, at der er ét embedssakramente, og kun ét. På katolsk dansk kalder vi det typisk 'præstevielsens' sakramente. Folkekirken er på dette punkt mere katolsk, når de kalder det for 'ordination', den formelle betegnelse i den katolske kirke. Både diakonembedet, præsteembedet og bispeembedet meddeles ved højtidelige vielser, men er der så ikke tale om 3 sakramenter? Det dogmatiske svar er Nej, men hvorfor er der så tre vielser? Det klassiske svar er, at det ene embede er opdelt i tre grader. Men løser det problemet? Hvorfor har den latinske kirke i tusind år kunnet undvære permanente diakoner? Jeg har nogle gange for spøg sagt, at den og den præst ville have været en fantastisk diakon, men var mindre egnet til præsteopgaver.

Et teologisk uafklaret problem er selve begrebet 'præst'. Vi forstår en præst som en liturg, der er ansat i templet, i en kirke, ligesom præsterne i GT. Alene hans påklædning under gudstjenesterne signalerer det. Men så støder vi på et teologisk problem, som heller ikke 2. vaticankoncil kunne

løse på tilfredsstillende måde, for i NT kaldes også de troende for præster. Man skelner derfor mellem det 'almindelige' præstedømme eller de troendes præstedømme og det særlige præstedømme.

Hvad betyder sprogligt ordet 'præst'? Det kommer fra græsk: presbyter (man kan høre det) og betyder ordret: en ældste, som var betegnelsen for et medlem af et kollektivt ledelsesorgan i en lokal kirke. Han var medlem af et ældsteråd. Sådant var de jødiske synagoger og også Israel (indtil Jerusalem's ødelæggelse år 70) organiseret. Det er det næste problem: Man kan ikke definere, hvad en ældste er isoleret. Han er primært et medlem af et ledelsesorgan. Det er altså dette organs funktion, man skal definere. Men hvad skal man så kalde de 'troendes præstedømme'? Ganske enkelt har vi ikke noget ord på de fleste af vore europæiske sprog for at betegne de troendes "præstedømme". Man bruger det samme ord: 'præst', men teologisk i to forskellige betydninger, derfor forvirringen, og det var også den forvirring, der herskede på reformationstiden. Både på græsk og latin har man et teknisk ord for 'en liturgisk' præst, en der tjener i templet: hieres / sacerdos. Det er disse ord NT bruger om de troendes præstedømme. De bruges aldrig om apostlene eller de ældste! Hvis man skulle løse denne begrebsforvirring og dermed også det teologiske problem, måtte man bruge to ord. Mit forslag ville være, at man reserverede ordet 'præst' til de troendes præstedømme, og benævnedes embedspræsterne med ordet 'presbyter' / 'ældste' og forstod en ældste som et medlem af et kollegium, der i fællesskab skulle dække de lokale kirkers behov.

Denne forståelse bekræftes i det officielle liturgiske sprog på latin. Ordet 'presbyter' eller 'hyrde' bruges om helgenger, der ikke er biskopper eller troende. Men i vores danske liturgiske kalender og tekster bruger vi konsekvent ordet 'præst'. Vi har altså ikke opdaget tvetydigheden i ordet 'præst'.

Vi 'præster' må altså spørge os selv, hvem vi egentlig er. Og hvordan kirkefolket opfatter os. Mon ikke også den forvirring kan være en væsentlig årsag til, at unge ikke kan føle et kald? Et kald til hvad? Det samme gælder diakonembedet og for den sags skyld også bispeembedet.

2) CØLIBATET

Vi bliver i vor tid konfronteret med de såkaldte pædofile skandaler, som desværre ikke kun er enkelte tilfælde. Kirkens reaktion er primært at træffe foranstaltninger, så det ikke sker. Det er naturligvis nødvendigt, men? Jeg har ikke kendskab til noget forsøg på at forklare grunden til dette problem. I begyndelsen anførte man fra ikke-katolsk side selve cølibatet som den egentlige årsag. Hvilket vi måtte afvise. Men hvad er så forklaringen? Jeg selv er kommet frem til to grunde: 1/ Den måde cølibatet er indført på og administreres på. 2/ En nærmest sygelig forståelse af seksualiteten.

1/ Cølibatet i den vestlige Kirke (latinske) Kirke blev i slutningen af det 1. årtusinde et ideal for mange præster. De var nok inspireret af den voksende monastiske bevægelse, som pr. definition ikke var og er gejstlig, men et udtryk for en form for at leve efter evangeliet (jfr. Benedikt, som jo ikke selv var gejstlig). Efter Augustins forbillede valgte mange præster at leve i fællesskaber inspireret af den monastiske livsform. Cølibatet bliver imidlertid erklæret obligatorisk for alle præster, diakoner og subdiakoner (i den latinske Kirke) på Laterankonciliet i 1123. Men realiteten var en anden rundt omkring i Europa. Der var megen modstand mod et obligatorisk cølibat. Og det stiller et virkeligt teologisk spørgsmål: Kan Kirken kirkeretligt pålægge gejstlige cølibat? Er cølibatet for gejstligheden et kirkebud eller et kald til at følge Kristus? Også her er der en alvorlig uklarhed. De kirkelige tekster på det punkt fra begyndelsen af middelalderen kan let tolkes, som om Kirken

pålægger gejstlige at leve i cølibat uden at spørgsmålet om det personlige kald berøres! Det udvikler sig derfor til at være en kirkelig bestemmelse og ikke et personligt kald til at vie sit liv til Gud. Sådan forstås det stadigt: Hvis du vil være præst i den latinske Kirke, må du acceptere cølibatet. Jeg har i min kontakt med mange præster helt konkret hørt: Jeg følte kald til præstegerningen, men ikke til cølibat. I 70-80erne var der en epidemi af præster, der ansøgte Rom om at blive løst fra deres præstegerning på grund af cølibatet og begrundelsen var just den anførte: Jeg har aldrig følt mig kaldet til cølibat. Mit grundlæggende spørgsmål er derfor: Kan Kirken pålægge præster at leve i cølibat, hvis ikke de føler et overnaturligt kald til at gøre det? Eller sagt med andre ord: Hvis en person føler kald til præstegerning, skal vedkommende også føle kald til cølibat, ikke blot acceptere det. Man skal have et dobbelt kald. Jeg kender ingen biskop eller studievejleder, der direkte tager denne problemstilling op med en præstekandidat.

Endelig skal også nævnes i denne forbindelse, at i løbet af middelalderen opstod en ny gejstlighed, nemlig ordensgejstligheden, som netop karakteriseres ved, at man aflægger de såkaldte evangeliske løfter: cølibat, fattigdom og lydighed. Denne gejstlighed blev senere kaldt "gudviet" og i de fleste tilfælde kirkeretligt underlagt paven og ikke den lokale biskop. Således var der i de fleste bispedømmer en dobbelt gejstlighed. De havde det tilfælles, at alle skulle leve i cølibat, men kun ordensgejstligheden aflagde et formelt løfte herom. Kirkeretligt var de såkaldte verdenspræster (alene udtrykket 'verdensgejstlighed' er tankevækkende) ikke gudviede, men alligevel forpligtet til at leve i cølibat. Der opstod kirkeretligt en dobbelt gejstlighed.

2/ På denne baggrund har Kirken efter Tridentinerkoncilet (1545-1563) udviklet en kostskoleordning ("petit séminaire"), hvor drenge, der påtænkte at blive præster skulle studere, og piger skulle holdes langt væk fra dem, da de var en trussel mod et evt. præstekald. Piger og kvinder var "farlige". Min overbevisning er, at sådanne drenge stort set aldrig fik mulighed for at udvikle sig til voksne og seksuelt afbalancerede mænd. De forblev for altid teenager måske endda kun store drenge. Kan det ikke forklare sådanne gejstliges pædofili? Selve udtrykket siger det næsten, og de fleste sager er af homoseksuel art. Hvis man i fremtiden skal undgå seksuelle misbrug fra gejstliges side, må man være sikker på, at de har haft en sund og afsluttet seksualudvikling og på overbevisende måde føler, at Gud kalder dem til at give afkald på ægteskab og børn, som principielt er en menneskeret iflg. Guds skaberordning, jfr. 1. Mosebog kap. 1., og som kun Gud selv kan suspendere – ikke Kirken. Cølibatet er kun en positiv og frugtbar livsform, hvis Gud kalder et menneske til det, ellers er det livsfjendsk.

Jeg håber, at jeg tilstrækkeligt klart har beskrevet problemerne og også peget på det teologiske grundlag, som jo er forudsætningen for en virkelig reformation: tilbage til det apostolske grundlag for Kirken.

Til slut vil jeg pege på, at alle de her nævnte problemer også er dem, der har medført splittelser mellem os kristne øst og vest, nord og syd. Hvis ikke hovedkirken (Rom) tager alvorligt fat på disse problemer, vil Kirkens splittelse fortsætte. Jeg skriver bevidst 'Kirkens splittelse' og ikke de 'kristnes splittelse'. Selvom vi alle bekender 'én hellig, katolsk Kirke', så er vores lokale kirker dog adskilte, så vi de facto ikke er 'én Kirke'. Omvendt kan vi både håbe og konstatere, at ærlige kristne i de forskellige kirkesamfund faktisk har den samme grundlæggende tro. Det er altså igen systemet, den menneskelige organisation af vort fællesskab med hinanden, der er vores alles problem. Løsningen er ikke, at alle lokale kirker skal anerkende paven. Først skal pavedømmet reformeres, så alle kan acceptere det. Det var faktisk pave Johannes Paul II's opfattelse.